

Janne Torvikoski
CAPTAIN COUGAR – ÅKERBLOMRÖRELSÉN
Prosessikuvaus levynteosta ja julkaisukonsertin
järjestämisestä

Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Musiikin koulutusohjelma
Huhtikuu 2014

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Kokkola-Pietarsaari	Aika Huhtikuu 2014	Tekijä/tekijät Janne Torvikoski
Koulutusohjelma Musiikin koulutusohjelma		
Työn nimi CAPTAIN COUGAR-ÅKERBLOMRÖRELSÉN. Prosessikuvaus levynteosta ja julkaisukonsertin järjestämisestä		
Työn ohjaaja Riitta Kossi		Sivumäärä 21+3
Työelämäohjaaja		
<p>Opinnäytetyössäni tutkittiin muusikon roolia itsenäisesti toimivassa yhtyeessä levyntekoprosessin aikana ja julkaisukonsertin järjestämisessä. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, mitä kaikkea muusikko joutuu nykyään tekemään julkaistakseen omaa musiikkiaan. Opinnäytetyöni on kokemuksellinen ja myös hiljaiseen tietoon pohjautuva.</p> <p>Muusikko on nykyisen ajatuksen mukaan palveluntarjoaja ja yrittäjä, joka tuottaa kulttuurialan palveluita ja julkaisee tuotoksensa itse. Musiikkiteknologinen kehitys on madaltanut kynnystä julkaista tuotos omakustanteena.</p> <p>Tutkimukseni mukaan itsenäinen toiminta mahdollistaa taiteellisen vapauden, mutta vaatii paljon työtä. Musiikkiteknologiset valmiudet on oltava, koska toiminta on mahdollista vain itse tekemällä. Valmiin tuotoksen esille saaminen on vaikeaa, ja työstä on vaikea saada palkkaa.</p>		
Asiasanat Captain Cougar, julkaisukonsertti, levynteko, luova talous, muusikko, Åkerblomrörelsen, äänittäminen		

ABSTRACT

Unit Kokkola-Pietarsaari	Date April 2014	Author/s Janne Torvikoski
Degree programme Music		
Name of thesis CAPTAIN COUGAR-ÅKERBLOMRÖRELSEN. Process description of record making and organizing the publication concert		
Instructor Riitta Kossi	Pages 21+3	
Supervisor		
<p>In my thesis I investigated the role of the musician in a independently operating band during the record producing process and during the organization of the publication concert. The aim of this study was to describe the role of the musician and investigate everything the musician has to do to publish their own music. My thesis is experimental and based on tacit knowledge.</p> <p>A musician is nowadays a service provider and an entrepreneur who provides cultural services and publishes their own work. Music technological advances have lowered the threshold of publishing independently.</p> <p>According to the results of my research, independent action will provide artistic freedom, but requires a lot of work. Music technological skills are required because only by doing yourself this action is possible. It is difficult to get publicity for your product and to get paid for your work.</p>		

<p>Key words Captain Cougar, creative economy, musician, publication concert, record making, recording, Åkerblomrörelsen</p>

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 MUUSIKON ROOLI	2
3 CAPTAIN COUGAR	3
4 ÄKERBLOMRÖRELSÉN -LEVY	5
4.1 Äänitykset	6
4.2 Miksaus	8
4.3 Kappaleet	9
4.4 Työtavat	10
5 JULKAISUKONSERTTI	12
5.1 Suunnittelu	12
5.2 Esituotanto	13
5.3 Harjoittelu	16
5.4 Konsertti	18
6 POHDINTA	19

LÄHTEET

LIITTEET

1 JOHDANTO

Kuvaan opinnäytetyössäni Captain Cougarin Åkerblomrörelsen-levyn tekoprosessia ja julkaisukonsertin järjestämistä. Pyrin saaman selville, millainen on muusikon rooli itsenäisesti ja omaehtoisesti toimivassa yhtyeessä. Tutkimukseni on kokemuksellinen ja taiteellisen opinnäytetyöni tuotos on Åkerblomrörelsen-levy.

Åkerblomrörelsen-levyn tekoprosessi on ollut tälle ajalle ominainen; sirpaleinen ja paljon omaa työtä vaativa. Yhteissessioita on ollut vähän ja kaikki kokoonpanon jäsenet ovat tehneet paljon töitä itsenäisesti. Valmius tallentaa omaa soittoaan tai lauluaan on avainasemassa tällaisessa työtavassa, samoin kyky tehdä itsenäisiä musiikillisia valintoja. Levy äänitettiin ja raakamiksattiin itse. Levy on julkaistu toiminimen kautta ja omalla taloudellisella riskillä.

Vastasin julkaisukonsertin järjestelyistä itse ja kokoonpanon toimintaa pyörittävä toiminimi otti taloudellisen vastuun. Vuokrasimme salin ja tekniikan ja palkkasimme teknisen henkilökunnan. Konsertin markkinointi tehtiin minimaalisella budjetilla hyödyntäen sosiaalista mediaa ja alalla työskenteleviä tuttavuuksia.

2 MUUSIKON ROOLI

Musiikkiala on muuttunut luovaksi taloudeksi jossa muusikko on yrittäjä ja tuottaa kulttuurialan palveluita (Rautiainen-Keskustalo 2014). Muusikko joutuu tässä tilanteessa tekemään paljon muutakin kuin vain säveltämään ja soittamaan: levyt on tehtävä ja julkaistava itse, keikat täytyy järjestää ja huolehtia vielä markkinoinnista.

Musiikkialalla työskentelevän ihmisen on nykypäivänä siis välttämätöntä osata soittamisen lisäksi myös kulttuurin tuottamisen perusteet, samoin äänitekniiikan perusvalmiudet (Laakso 2012). Konserttien ja keikkojen järjestämisen vastuu siirtyy koko ajan enemmän esiintyjille itselleen, esimerkiksi konserttisaleja vuokrataan ilman henkilökuntaa tai tekniikkaa. Klubikeikkoja on järjestetty jo jonkin aikaa niin, että esiintyjät kasaavat ohjelman, palkkaavat teknisen henkilökunnan ja huolehtivat markkinoinnista.

Luoko vapaus tehdä itse taiteellista vapautta vai onko luova talous vain kiertoilmaisu sille, että muusikko joutuu tekemään ja maksamaan kaiken?

Oma roolini muusikkona on ollut monialainen jo pitkään. Olen työskennellyt paljon myös äänituotannon parissa ja valmistuin media-assistentiksi vuonna 2000 (ääni- ja videotuotanto). Minulle on siis luontevaa äänittää omat tuotokseni itse. Esiintymisten käytännön järjestelyt ovat minulle tuttuja, mutta kokonaisvastuun ottaminen konsertin järjestämisestä oli minullekin uutta, markkinoinnista ja tiedottamisesta puhumattakaan.

3 CAPTAIN COUGAR

Captain Cougar -yhtye perustettiin Jyväskylässä 2005. Uuden musiikin tekeminen ja esittäminen on ollut toiminnan motiivina alusta asti. Kokoonpano eli hieman debyyttilevyn työstöön asti kunnes laulajaksi vakiintui Eeva Louhivuori. Muut jäsenet olivat Jussi Petäjä (kitara), Turo Myllykangas (basso), Antti Perälä (koskettimet) ja Janne Torvikoski (rummut).

Ensimmäinen levy (Chapters, 2007) syntyi debyyttilevylle tyypillisesti. Sille koottiin yhtyeen siihen mennessä tekemiä kappaleita, jotka eivät noudattaneet mitään määriteltyä teemaa. Musiikillinen linja oli folk/kantrimainen ja kappaleet olivat meneviä ja kevyitä. Levyntekoprosessia hallitsi Jussi Petäjä. Itse osallistuin lähinnä rumpujen soittamiseen ja niiden äänittämiseen. Levy sai hyviä arvioita musiikkialan lehdissä:

"Ei voi kun hämmästellä, kuinka kovatasoisia levyjä Suomessa nykyään tehdään, saati sitten debyyttejä." (Ramsay 2007.)

Sävellyksistä ja sanoituksista vastaava Jussi ilmoitti syksyllä 2008 että toinen levy tulee olemaan historiallinen teemalevy. Aihe tulisi olemaan suomalaisen siirtolaisnaisen tarina vuosisadan alun Amerikassa. Idea otettiin innokkaasti vastaan. Itse koin suuren tarinan musiikillisena haasteena; osaisimmeko luoda laajemman kokonaisuuden? Levyn kappaleita työstettiin ja muutamaa esitettiinkin kunnes kokoonpano vaihtui. Pitkällisen pohdinnan tuloksena basson varteen pyydettiin Juha-Matti Rautiainen ja koskettimiin Juha Kujanpää. Molemmat olivat tuttuja jo entuudestaan ja ammattitason soittajia.

Uuden kokoonpanon musiikillinen vaikutus oli selvä - askel synkempään, kokeellisempaan ja vakavampaan suuntaan otettiin jo ensitreeneissä. Kokoonpano kokoontui harvakseltaan, koska soittajat asuivat eri puolilla Suomea ja Eeva Bostonissa. Useiden demosessioiden jälkeen levyn pohjat äänitettiin neljän päivän yhteisessä Kaustisella kesällä 2009. Jussi täydensi pohjia runsailla

päällekkäisäänityksillä syksyn mittaan. Levy miksattiin itse ja Vesa Laasasen toimesta joulukuussa 2009. Levy *Of Dreams Long Gone* (2010) onnistui mielestäni hyvin, kuuntelen sitä ylpeänä vielä nytkin. Kritiikit olivat negatiivisia ja muutenkin menestys jäi laimeaksi. Tämä aiheutti luonnollisesti pettymyksen kovan työn jälkeen.

”Musiikillisesti originelli ja hienostunut yhtye luottaa taiteessaan suomalaisille ominaiseen tapaan suureellisuuteen ja melodramaattisuuteen, ja näin musiikista aistii saman tapaisen sentimentaalisen draamanrakennusvietin kuin Timo Koivusalon elokuvista. Tunnelmaa vahvistaa entisestään solisti Eva Louhivuoren tunteileva laulanta ja englannin kielen paikoin takelteleva aksentti. Hieno ääni hänellä on, mutta maneerit ovat peräisin *Idols*-osastolta ja *Titanic*-elokuvasta. Ulkopuolisen tuottajan valvonnassa monet karikot olisi voitu välttää.” (Nissinen 2010.)

4 ÅKERBLOMRÖRELSEN -LEVY

Kolmatta levyä alettiinkin suunnitella miltei välittömästi jopa hienoisen uhon vallitessa. Päällimmäisenä ajatuksena oli tehdä omaa musiikkia kritiikeistä välittämättä. Tällä kertaa aiheena oli maallikkosaarnaaja Maria Åkerblomin värikäs elämäntarina. Teema oli kuitenkin viitteellisempi kuin toisella levyllä, joka oli lähes musikaalimainen. Åkerblomin uskonliikkeen nimi oli ”Åkerblomrörelsen”.

Jussilla oli kesällä 2010 olemassa jonkinlaisia aihioita, joita kokeilimme soittaa treeneissä ja parilla keikallakin. Kokoonnuimme maaliskuussa 2011 Pohjanmaalle ilman Eevaa joka oli kiireinen duo-projektinsa (Eva&Manu) kanssa. Ideoimme ja soitimme läpi 5-6 levyllä tulevaa kappaletta ja äänitimme demon. Omassa osuudessani oli havaittavissa soitinopiskeluni aloittaminen; jazz-vaikutteet ja parempi soittimen hallinta kuuluivat tallenteella. Demon päälle Jussi alkoi työstää kappaleita pidemmälle. Soitimme kesällä pari keikkaa ja suunnittelimme levynteon aloittamista alkuvuodesta 2012.

Pidimme sovitussession Saarijärvellä syyskuussa 2011 kolmistaan (Jussi, Janne ja Juha-Matti). Paikkana toimi Juha-Matin suvun mökki ja tunnelma luonnon keskellä oli luova, saimme sovittua useita kappaleita. Tuo viikonloppu määritteli koko tulevan levyn suunnan. Soitimme kappaleita kaikessa rauhassa kolmistaan ja heittelimme ideoita. Mukaan hiipi myös suuri annos seesteisyyttä ja itsevarmuutta, joka näkyi pitkissä kappaleissa ja niiden verkkaisessa kehittelyssä. Nyt ei ollut kiire mihinkään.

Tilanne laulajan suhteen oli epävarma. Alkoi vaikuttaa siltä, että Eeva ei ehdi olla mukana. Totesimme kuitenkin yksimielisesti, että tämä levy tehdään, oli laulaja tai ei. Laitoimme pari kappaletta melko radikaalisti uusiksi, esimerkiksi levyllä oleva kappale ”Marriage of three” on yhdistelmä kahdesta eri kappaleesta.

4.1 Äänitykset

Kokoonnuimme maaliskuussa 2012 jälleen ilman laulajaa äänittämään pohjia Jukintuvalle, 1800-luvun lopun pohjalaistaloon, jota oli mahdollista käyttää ilman korvausta. Paikka sopii hyvin äänittämiseen, koska liikenteen melu ei haittaa, taloja ei ole läheisyydessä ja tila on myös tunnelmaltaan inspiroiva. Äänitykset tehtiin kenttäkalustolla, joka oli kokoelma omia ja lainattuja laitteita. Laitteiston suurin kriteeri oli luotettavuus, koska tarkoituksena oli äänittää runsaasti materiaalia vaille keskeytyksiä. Kalusto koostui kannettavasta tietokoneesta (Apple MacBook Pro) ja siihen liitetystä äänikortista (RME Fireface 800). Lisäksi oli tarvittavia kaapeleita ja kaiuttimet (Genelec 8020). Rumpusetti mikitettiin pääparin lisäksi lähimikein ja muut soittimet liitettiin linjatuloihin, jotta rumpumikkeihin ei tulisi vuotoääniä. Muusikoiden kuuntelu hoidettiin kuulokkeilla niin, että jokaisella oli oma kuulokemiksaus. Äänityksissä käytettiin klikkiä (metronomi), koska jälkityöstö ja päällekkäisäänitykset ovat näin helpompia.

Soitimme kappaleet useita kertoja läpi ja koko ajan yhdessä. Olen havainnut yhdessä soittamisen hyväksi metodiksi tällaisen musiikin suhteen; äänitetty materiaali on musikaalisempaa ja soitto luovempaa kuin yksin soittaessa. Näiden sessioiden pohjista levyille asti päätyi kaksi kappaletta; "Seventh Stage" ja "Rise".

Eeva jäi yhteispäätöksellä pois Captain Cougarista 2012. Hän keskittyi omaan uraansa, ja me tarvitsimme laulajan, jolla on aikaa myös Captain Cougarille. Uutta laulajaa alettiin etsiä heti, ja useiden ehdokkaiden joukosta laulajaksi valittiin Laura Lehtola. Hänen vahvuutenaan pidimme koelaulun ja bändiharjoitusten perusteella persoonallista ääntä ja hyviä vuorovaikutustaitoja.

Jatkoimme levyn äänittämistä maaliskuussa 2013 koko bändillä Muuramessa Jussiin kotona. Kasasimme treeniolosuhteet olohuoneeseen niin, että pystyisimme myös äänittämään. Laura lauloi viereisessä huoneessa. Laitteisto oli samansuuntainen kuin aiemmassa sessiossa. Rumpumikityksessä halusin

saavuttaa enemmän koko setin soundia ja mikitin setin niin sanotulla Glyn Johns - tekniikalla ja ilman tomien lähimikkejä. (Cochrane 2011.)

Harjoittelimme kappaleita yhden päivän ja asiat tuntuivat edistyvän mukavasti ja hyvällä fiiliksellä; oli hienoa päästä työstämään levyä. Äänitimme toisena päivänä puuttuvat pohjat niin, että kaikki soittivat ja Laura lauloi. Levyn avauskappale askarrutti meitä ja pohdimme siihen parasta lähestymistapaa. Päädyimme kokeilemaan yksinkertaista tapaa, jossa Laura lauloi kappaleen Juhan pianosäestyksellä kokonaisella otolla ja nimenomaan yhdessä. Tuloksena on levyllä päätynyt, erittäin herkkä versio kappaleesta "Maria".

Kesä meni muiden projektien suhteen kiireisissä merkeissä ja levyn työstöä jatkettiin vasta syksyllä 2013. Jussi äänitti kotonaan levyn kitaroita, kielisoittimia ja lisäsoittimia, kuten melodicaa ja erilaisia hälyääniä.

Kolmas yhteissessio järjestettiin työhuoneellani Räyriössä joulukuussa 2013. Tarkoitus oli äänittää bassoja ja parin kappaleen rummut uusiksi. En ollut tyytyväinen ottoihin enkä musiikillisiin ratkaisuihini. Näissä sessioissa kappale "Palace" löysi lopullisen, hieman elektronisen muotonsa, koska päätimme kokeilla juuri hankkimaani sähköistä lyömäsoitinta (Roland SPD-SX).

Juha ja Jussi äänittivät puuttuvat koskettimet ja pianot Muuramessa sekä Juha kotonaan Helsingissä. Jussi äänitti levyn puhallinosuudet sekä vierailevan perkussionistin Jarmo Hovin osuudet kotonaan. Jouset äänitin Kaustisen musiikkilukiolla, koska soittajat oli helpointa saada sinne. Jussi äänitti levyn laulut syksyn ja talven mittaan kotonaan Muuramessa. Levyn kappaleista tehtiin koko ajan demoja (koeversioita), joita muut kuuntelivat Dropboxin kautta. Näin kunkin osion tekijä sai muilta palautetta.

4.2 Miksaus

Keskiviikko 19.2.2014

Miksasimme levyä viikonlopun ja tunnelma on korkealla; pitkä prosessi alkaa olla loppusuoralla. Kuuntelen koemiksauksia ja opettelen samalla kappaleita uudestaan.

Kokoonnuimme Helmikuussa 2014 kolmistaan Juha-Matin ja Jussin kanssa aloittelemaan miksausta Räyrinkiin. Tarkoitukseni oli valita ottoja ja tehdä musiikillisia valintoja. Tunnelma miksausun suhteen oli hiukan epätoivoinen; materiaalia oli todella paljon ja visio hiukan hukassa. Olin alusta asti toivonut ulkopuolista miksaajaa, mutta asiat eivät olleet edenneet toivotulla tavalla taloudellisista ja aikataulusyistä. Jussi oli pyytänyt hyvän ystävämme Vesa Laasasen käymään sessioissa. Hän oli miksanut Captain Cougarin aiemmat kaksi levyä. Kesken kuuntelun Vesa ehdotti kaikkien yllätykseksi, että hän voisi mikсата levyn, koska ”se oli jo hyvällä mallilla”. Tämän jälkeen miksaus alkoi sujua todella hyvällä tahdilla, ja seuraavana päivänä meillä oli ensimmäinen versio kuuntelussa. Miksausvaiheessa tehtiin joitakin musiikillisia valintoja jättämällä osuuksia pois; pyrkimys oli luoda orgaanista ja tarvittaessa niukkaakin äänikuvaa.

Sovimme, että Jussi työstää kappaleita korjaamalla pikkuvirheitä ja kokoonnumme uudestaan pari viikkoa myöhemmin miksaamaan levyn loppuun.

Näin tehtiin, ja kahden päivän intensiivisen työ jälkeen levy oli miksattu. Pikkuvirheiden korjaamisen jälkeen levy lähti Seppo Santalalle masteroitavaksi. Pyysimme Sepolta dynaamista ja ”ei liian kirkasta” soundia. Masterointi sujui hyvin etätöinä; Seppo laittoi versioita Dropboxiin ja kommentoimme hänen työtään sähköpostilla. Kolmas versio onnistui ja levy lähti painoon 12.3. 2014.

Kansissa halusimme käyttää Lauran piirroksia, ja aiemmatkin Captain Cougarin leynkannet suunnitellut graafikko Tatu Hellsten otti tehtävän hoitaakseen.

4.3 Kappaleet

1. Maria

Kappaleessa Marian äiti laulaa lapselleen ja omalla tavallaan sytyttää uskonnollisen kipinän. Kappale on yksinkertainen ja virsimäinen kappale, joka esitetään pianolla ja laululla. Kappaleen esimuoto oli jousilla soitettu, levyversiossa on tavoitettu hienosti ”suvivirren tunnelma”.

2. Revelation

Maria alkaa nähdä näkyjään ja on jo kerännyt sankan ja fanaattisen kannattajajoukon. Kappale on nopeatempoinen ja sisältää tahtilajinvaihdoksia ja muita rytmisiä koukkuja. Kappaleen rakenne on epätavallinen, kertosaie tulee vain kerran. Kokoonpano soittaa tahallisen hakkaavalla rytmillä intron/kertosäkeen ja säkeistö puolestaan on hyvin hajanainen. Kappale päättyy unenomaiseen improvisaatiojaksoon.

3. Prayer

Kappale on kirjoitettu metsänvartijan näkökulmasta. Hän saapuu kirkkoon ja näkee ihmeellisen Marian, johon hän kokee vetoa. Kappale on perinteinen ja kaunis vailla synkkyyttä. Tähän kappaleeseen ei tarvittu muita lyömäsoittimia, vain kellopeli vierailee kevyesti välisoitossa.

4. Marriage Of Three

Maria on otettu ottolapseksi metsänvartijan perheeseen yli kaksikymmentävuotiaana. On selvää, että asiassa on omat ongelmansa. Metsänvartijan vaimo ei asiaa sulata, mutta ei voi voimakkaalle kulttijohtajalle mitään. Musiikillisesti kappale on tahallisen kömpelö ja horjuva; ikään kuin haparoiva häävalssi. Lopussa Maria ajautuu bändin avustuksella sekavaan tilaan.

5. Inner Desert

Maria alkaa epäillä omaa aitouttaan ja jumalallisuuttaan. Tämä kappale on musiikillisesti avain koko levyyn ja oma ehdoton lempikappaleeni levyllä. Kappale rakentuu yksinkertaisen kitaralooiin ympärille ja kertosaieessä demonit ja

epäilykset käyvät päälle musiikillisesti. Kappaleen C-osa on sekava ja aggressiivinen. Soitan siinä melodian päälle kahdella rumpusetillä soolomaisen osuuden.

6. Palace

Kappale kertoo Kokkolassa sijaitsevan Marian palatsin rakentamisesta ja myös kultin loiston päivistä. Musiikki rakentuu kerrostetuista polyrytmeistä ja toisaalta staattisesta ja elektronisesta rumpu/perkussiokompista.

7. Seventh Stage

Tämä on ensimmäinen levyllä tehty kappale. Åkerblomrörelsen-liikkeessä oli käytössä 7-portainen asteikko uskollisuudelle ja seitsemäs taso tarkoitti, että oli valmis tappamaan Marian puolesta. Maria sai erään kannattajansa yrittämään nimismiehen murhaa, mutta hanke epäonnistui. Kappale on perinteinen pop-kappale jousineen. Rumpuosuus on vähäeleinen ja olen ottanut siihen vaikutteita 90-luvun brittirockin laiskasta soittotavasta.

8. Rise

Maria on murhayrityksen takia vankilassa ja vannoo nousevansa takaisin valtaan. Kappale on hurmoshenkinen ja raaka. Rumpuosuus on soitettu melko intensiivisesti ja kovalla kädellä.

9. All For Love

Tässä kappaleessa Maria on jo vanhus ja katsoo elämäänsä taaksepäin. Hän toivoo saavansa oikeutuksen teoilleen.

4.4 Työtavat

Kolmannen levyn työtapa on ollut erilainen kuin Captain Cougarin aiempien levyjen. Kappaleet ovat kehittyneet enemmän musiikillisin ehdoin kuin tarinan mukaisesti. Kappaleet ovat aiempaa pidempiä ja suurelta osin läpisävellettyjä. Jussi on edelleen sävellysvastuussa vaikka muitakin säveltäjiä löytyisi. Tämä on

ollut koko ajan tietoinen valinta. Muut ovat kuitenkin antaneet runsaasti ideoita ja vaikuttaneet kappaleisiin. Jokainen muusikko on käytännössä sovittanut oman soittimensa osuudet.

Musiikillisessa mielessä roolini on ollut yhteistyökumppani, joka sanoo mielipiteensä ja toisaalta ehdottaa jotain uutta. Äänitekniinen osaamiseni on ollut suuri apu, koska sessiot on käytännössä aina äänitetty. Mikittäminen äänitystilanteessa on minun vastuullani ja osaan myös hyvin suunnitella äänittämisessä tarvittavan kalustotarpeen ja miettiä sijoittautumisen tilaan niin, että äänittäminen onnistuu hyvin.

Levyn työtapa on ollut nykyaikainen ja toisaalta nykYTEKNIIKAN mahdollistama siten, että suurin osa työskentelystä tehdään etänä ja itsenäisesti. Äänen tallentamiseen ja miksaamiseen on käytetty tietokoneita, joiden ohjelmistoina on käytetty mitä milloinkin (Cubase, Pro Tools ja Logic). Materiaalin jakamiseen bändin kesken on käytetty Dropboxia, viestintään sähköpostia ja Facebookia. Äänityksiä tehdessä tavoite on ollut saada tallennettua musikaalisia ottoja ja myös tietynlaista tunnelmaa, joskus myös teknisen laadun kustannuksella. Äänitystilana ovat toimineet tavalliset asuintalojen huoneet ja viimeisissä basso- ja rumpusessioissa akustoitu työhuoneeni. Levy on tehty erittäin pienellä budjetilla, ja tekeminen on vaatinut paljon omaa työtä.

5 JULKAISUKONSERTTI

5.1 Suunnittelu

Levyjulkaisukonsertin suunnittelu käynnistyi syksyllä 2013. Konserttipaikaksi halusin Kaustisen Kansantaiteenkeskuksessa sijaitsevan Kaustinen-salin koska se oli saatavilla, sopivan lähellä ja tekninen varustus oli meille sopiva. Konserttipäivän valinta täytyi tehdä hyvissä ajoin, koska sali on melko varattu kevätkaudella. Kokoonpanon muusikot ovat kiireisiä ja monessa mukana, joten sopivan ajankohdan löytäminen oli haasteellista. Selvitin konserttipaikan vapaat päivät maaliskuu- ja huhtikuun osalta ja aloitin tunnustelut sähköpostilla. Kysyin kaikilta kokoonpanon jäseniltä, mitkä päivät kullekin sopivat, ja sopivan ajankohdan löydyttyä varasin salin pikaisesti.

Konsertin rahoitusta suunnitellessa ajatuksena oli järjestää ilmaiskonsertti, joka rahoitettaisiin apurahoilla ja yhteistyökumppaneiden avustuksella. Apurahoja haettiin Alfred Cordelinin säätiöltä, Taiteen edistämiskeskuksen Pohjanmaan taidetoimikunnalta sekä Suomen Kulttuurirahaston keskus- ja Keski-Pohjanmaan rahastoilta.

Jätin hakemuksen Taiteen edistämiskeskukselle syyskuun 2013 lopussa päättäneeseen hakuun. Hakumuotona oli kohdeapuraha konsertin järjestämistä varten. Kohdeapurahan kohdalla painottuu hankkeen laajuus ja vaikuttavuus; ”Onko hanke paikallisesti, alueellisesti, valtakunnallisesti tai kansainvälisesti merkittävä? Rohkaiseeko hanke laajempaan taiteen ymmärtämiseen tai keskusteluun taiteesta?”

Hakuprosessi oli melko tarkka, kustannukset täytyi eritellä tarkasti ja muutenkin tietoja täytyi antaa melko runsaasti. Hankkeen taiteellista puolta ei tarvinnut avata juurikaan, vaan paino oli käytännön seikoissa. Työryhmän tiedot ja aiempi tausta täytyi selvittää, samoin muu haettu rahoitus. Työsuunnitelma ja aikataulu vaadittiin

myös. Aiemmat saadut apurahat täytyi mainita, samoin aiempi taiteellinen toiminta.

Konsertti oli ikärajan ja tarkoitus oli saada mukaan myös musiikkilukion ja peruskoulun oppilaita. Koulut eivät maksaneet konsertista, mutta tarkoitus oli saada kunta mukaan ainakin niin, ettei tilasta ja laitteista tarvitse maksaa. Tämä onnistui osittain, ja saimme äänentoistolaitteet ilmaiseksi käyttöömmeh. Tilan suhteen oli ongelmia, kiinteistöyhtiö ei ollut halukas antamaan tilaa käyttöömmeh ilmaiseksi. Siksi siirryimme suunnitelmaan B eli konsertti muutettiin maksulliseksi nimellisellä kolmen euron lipunhinnalla. Tällöin tilasta ei tarvinnut maksaa. Ainoastaan jokaisesta myydystä lipusta perittiin 1,5 euron komissio. Ajatus ilmaisesta kulttuurista siis romuttui, mutta emme yksinkertaisesti voineet tehdä enempää tappiota.

5.2 Esituotanto

Sunnuntai 19.1.2014

Kolmannen levyn äänitykset ovat jo pitkällä, lähes loppusuoralla. Olotilani on kuitenkin hiukan hermostunut, koska Juha-Matti menetti tapaturmassa osan sormestaan ja toipuminen on epävarmaa. Konsertti on tarkoitus pitää suunnitellusti, mutta lähtökohta on huono.

Esituotannossa valitaan tekniikan henkilöt ja sovitaan konsertin päälinjat; kesto ja tekniset raamit. Tekninen varustus varmistetaan ja selvitetään, tarvitseeko jotain esimerkiksi vuokrata. Esituotantoon kuuluvat palaverien lisäksi yhtyeen harjoitukset sekä markkinointi. Kaustisella toimiva kaikenlaisen musiikin yhdistys Musiikki Ry päätti tukea konserttia kahdellasadalla eurolla, käytännössä niin että he maksaisivat miksaajan palkan.

Saimme avustuksen myös Alfred Kordelinin säätiöltä levyn julkaisua ja julkaisukonsertin järjestämistä varten. Konsertin osuus avustuksesta on 500€. Emme saaneet muita hakemiamme apurahoja, joten jouduimme jättämään suunnitellun videotaiteen pois liian kalliina. Saimme onneksi Juho Isokankaan Live Light Oy:sta toteuttamaan valot sopuhintaan.

Konsertti oli yleisötilaisuus, joka järjestettiin yleisötilaisuuksia varten rakennetussa paikassa. Tästä syystä minun ei tarvinnut tehdä tapahtumasta erillistä ilmoitusta poliisille. Odotettu yleisömäärä oli pieni, joten meidän ei tarvinnut varautua liikenteenohjaukseen. Tapahtumapaikan omistaa kunta ja salin toimintaa organisoivat tapahtumia järjestävä yritys Lipputoimisto. Huolehdimme itse, että salin turvallisuus oli kunnossa, poistumistiet auki ja valo- ja äänikalusto asennettu turvallisesti. Ensiaputarvikkeet löytyivät konserttipaikasta. Järjestysmiehiksi riittivät Lipputoimiston henkilöt, heillä on tarvittava koulutus.

Konsertin pääsyliput myi Lipputoimisto ja he tilittävät komission jälkeen jääneet tulot Jussi Petäjän yritykselle (Pinetree Music). Ravintolapalvelut hoiti Lipputoimisto, jolla on asiaankuuluvat luvat myyntiä ja alkoholinmyyntiä varten.

Teimme suullisen alihankintasopimuksen tekniikasta Seppo Santalan (miksaaja/SantalaSonik) sekä Juho Isokankaan (valot/Live Light) kanssa. Heiltä tuli työvoima ja tarvittavat laitteet. Palvelu ostettiin ostopalveluna, palkkaa ei maksettu. Palvelusta maksettiin arvonlisävero (24%).

Muusikoiden matkat korvattiin kuitteja ja matkalaskua vastaan. Paikalla myytiin levyjä, joista maksettiin 10% alv (esiintyjä myy suoraan tuotostaan). Tapahtumasta tehtiin Teosto-ilmoitus. Esitettävä musiikki on yhtyeen omaa, jolloin esityslupaa ei tarvita. En segmentoinut kohderyhmiä, koska lähtökohtana oli järjestää konsertti, johon tulisi yleisöä mahdollisimman laajalla skaalalla. Tuotannollisia avainkohtia edellä mainitun saavuttamisessa olivat konsertin aika (klo 18, ei liian myöhään), edullinen lippu ja sopiva äänentaso ja valaistus.

Markkinoinnin kannalta tärkeintä oli tehdä perheystävällisyys jotenkin näkyväksi, samoin saada tavoitetuksi muutkin kuin sosiaalisessa mediassa olevat kaverit. Haluttu mielikuva oli sisällön korkeatasoisuus, vaikka kyse on "vain" rock-musiikista eikä esimerkiksi klassisesta. Konsertin olemus kokonaistaideteoksena teemoineen oli myös tarkoitus saada näkymään.

Viestinnässä haluttiin tavoittaa mahdollisimman moni asiasta kiinnostunut. Toki olisi aina hienoa saada paikalle myös yleisöä, joka haluaa vain tulla johonkin

konserttiin, eikä välttämättä tiedä, mitä on tulossa. Piilotavoitteena oli myös nakertaa viihteellisuuden vankkaa kivijalkaa. Konsertti ei ole viihdettä perinteisessä merkityksessä, vaan tärkeintä on sisältö. Konsertissa esitettiin vain uutta musiikkia, ei ”vanhoja tuttuja biisejä”. Yleisön pääkriteeriksi nousi näin ollen ennakkoluulottomuus.

Viestinnässä korostettiin tapahtuman ainutlaatuisuutta. Tämä laadukas ja vaikuttava konsertti oli mahdollista nähdä vain nyt ja täällä. Markkinointia tehtiin kaikilla budjettiin sopivilla keinoilla ja pyrittiin saamaan ennakkokuttuja radioon ja lehtiin. Edellä mainittujen lisäksi käytimme Facebookia, Youtubea, Soundcloudia ja sähköpostia. Lehtien ennakkokjutut sijoituivat konserttia edeltäville päiville samalla viikolla.

Äänentoistolaitteisto ei ole itsestäänselvyys konserttisaleissa tai keikkapaikoissa ylipäättään, joten asian suhteen kannattaa olla yhteydessä konserttipaikkaan. Isoimmilla rock-klubeilla (Tavastia, Lutakko, Yo-talo yms) äänentoistolaitteet ja tekninen henkilöstö yleensä on, mutta tekniikasta saatetaan pyytää maksua. Pienemmissä paikoissa keikkaillaan yleensä omilla laitteilla äänentoistoa myöten. Miksaajien, samoin kuin valomiesten päiväpalkka on laskutettuna noin 200€ sisältäen alv:n.

Konserttia suunniteltaessa on tärkeää miettiä, millaista äänentoistoa tarvitaan. Vahvistetaanko vain laulu ja ”hiljaiset soittimet” kuten akustinen kitara ja koskettimet, vai rakennetaanko koko äänikuva toistoa käyttäen? Captain Cougarin konsertin osalta valinta oli jälkimmäinen. Halusin laajentaa ja tukevoittaa rumpujen ja bändisoitinten ääntä, vaikka ne epäilemättä kuuluisat ilman vahvistustakin. Äänentoistossa ei siis aina ole kysymys äänenvoimakkuuden lisäämisestä, vaan tietyn äänensävyn ja kokonaisuuden saavuttamisesta.

Kaustinen-salin uusittu äänentoistolaitteisto on varsin laadukas ja tilan akustiikkaa pehmentävät verhot helpottivat työtämme jonkin verran. Toki salin edelleenkin runsas jälkikaiunta oli bändisoitinten kannalta ongelmallinen, ja soittovoimakkuus täytyi saada mahdollisimman alas. Hyödynsin konsertissa rumpusetin lisäksi myös

sähköisiä perkussiosoitimia - soundin ja musiikillisen idean takia, mutta myös äänenvoimakkuuden vähentämiseksi.

Laadukasta äänentoistoa suunniteltaessa avainasemassa on osaava miksaaja. Mielestäni miksaajan tärkeimpiä ominaisuuksia ovat tilanteentaju ja musikaalisuus, tyylijutua unohtamatta. Miksaaja valittiin tälläkin kertaa aiempien näyttöjen perusteella, kuten alalle on ominaista. Toimitin miksaajalle ennakoon lavakartan, linjalistan ja kuunteluversion levystä. (LIITE 1)

5.3 Harjoittelu

Lauantai 8.2.2014.

*Muistettavia ja huolehdittavia asioita on ahdistavan paljon.
Riittääköhän energiaa itse musiikkiin?*

Harjoitusten ajankohdan löytäminen on aina vaikeaa. Se, että viisi ihmistä löytää ajankohdan, joka sopii kaikille, on lähes mahdotonta, samoin harjoituspaikan löytäminen haluttuna ajankohtana. Viestintäprosessi eteni tälläkin kertaa sähköpostiketjuna.

Hyvän muusikon olennaisiin taitoihin kuuluu ohjelmistoon tutustuminen ja itsenäinen harjoittelu ennen yhteisharjoituksia. Näin säästyy aikaa ja huomio voidaan kiinnittää yhteissoiton hiomiseen eikä kappaleiden opetteluun. Itse aloitan kappaleisiin tutustumisen yleensä kuuntelemalla niitä. Kappaleet löytyvät yleensä Spotifysta tai Youtubesta, mutta joskus levyn joutuu ostamaan kuuntelua varten. Joillakin keikoilla on käytettävissä nuotit, mutta pärjään ilmankin, kunhan teen itselleni muistiinpanot olennaisista asioista. Captain Cougarin kohdalla materiaali on itse tehtyä, jolloin se on helpommin muisteltavissa ja toisaalta minulla on vapaus muunnella soittoaani kuten tahdon. Kappaleita on työstetty pitkällä aikavälillä, minkä takia oma ilmaisuni on muuttunut versiosta toiseen. Joidenkin kappaleiden kohdalla en kokenut mielekkääksi soittaa täysin samalla tavalla kuin levyversioissa. Esimerkiksi kappaleessa "Revelation" soitan kappaleen viimeisen osan huomattavasti kevyemmin kuin levyllä. Konsertissa esitettiin Captain

Cougarin kolmas levy "Åkerblomrörelsen" kokonaisuudessaan ja levyn mukaisessa järjestyksessä.

Saimme sovittua vain yhden pitkän harjoituksen helmikuun lopulle Muurameen ennen konserttia. Sovimme etukäteen, että keskitymme esitettävän ohjelmiston läpikäyntiin ja pyrimme soittamaan sen läpi mahdollisimman monta kertaa ja oikeassa järjestyksessä. Näin kappaleiden väliset vaihdot ja säädöt rutinoituvat. Kokoonnuimme ensimmäisen treenipäivän illalla ilman laulajaa, kasasimme laitteet ja soittimet ja aloimme soittaa kappaleita läpi. Perusasiat olivat kunnossa heti, mutta kuten tavallista, levytettyjen versioiden siirtäminen keikkakuntoon vaatii valintoja ja hienosäätöä. Itse otin apuvälineeksi sähköisen samplepadin, jolla sain soitettua muita kuin rumpusetin ääniä. Ohjelmistossa on parikin ambient-vaikutteista kappaletta jotka koostuvat nauhaloopeista ja hälyäänistä. Saan toistettua ja "soitettua" molempia samplepadilla. Edellä mainittujen lisäksi soitan kellopelejä ja melodicaa sellaisissa kappaleissa tai kohdissa, joissa ei ole rumpuja. Valjastimme myös laulajan soittamaan joutohetkinään toista kosketinsoitinta. Pidän siitä ajatuksesta, että kaikki osallistuvat lavalla aktiivisesti musiikin luomiseen myös silloin kuin omassa pääsoittimessa tai laulussa on tyhjiä kohtia tai taukoja.

Työstin kappaleiden looppeja ja omia soundejani melko paljon harjoitusten jälkeen. Looppi on lyhyt toistuva musiikillinen idea. Pyrin saamaan samplepadin käytöstä mahdollisimman musikaalista ja sulavaa. Käytännössä tein kappaleiden eri osista omat looppinsa, joita sitten pystyin joustavasti soittamaan. Näin emme olleet sidotut kappaleen rakenteeseen. Samplepadin sijoittelu tuotti päänvaivaa ja päädyin parin kokeilun jälkeen sijoittamaan sen soittajasta katsottuna oikeaan reunaan, ride-symbaalin viereen.

5.4 Konsertti

Teknisellä rakentamisella tarkoitetaan ääni- ja valolaitteiden tuomista paikalle ja kokoamista sekä muusikoiden soittimien ja vahvistimien käyttökuntoon saattamista. Oman soittimeni kohdalla tämä tarkoittaa myös hienosäätöä viritysten suhteen sekä mahdollisesti valintoja esimerkiksi symbaalien suhteen, koska tila vaikuttaa niiden sointiin erityisen paljon.

Pääsimme rakentamaan Kaustinen-saliin esityspäivää edeltävänä iltana. Soittimien ja tekniikan kasaaminen sujui hyvin ja autoin miksaajaa salin laitteiden kanssa; olen työskennellyt salin tekniikan parissa hyvin paljon ja se on minulle tuttu. Asettauduimme lavan etuosaan kaareen niin ettei kukaan ollut huomion keskipisteessä. Jaoimme lavan syvyysuunnassa pienemmäksi valomiehen ehdotuksen mukaisesti. Saimme näin myös siistin mustan taustan. Soundcheck päästiin tekemään jo keskiviikkoiltana ja saimme kaiken valmiiksi harjoittelua varten. Soundcheck tarkoittaa monta asiaa: kaikkien kytkentöjen toimivuus varmistetaan ja säädetään muusikoiden monitorointi kohdalleen, samoin lähtökohtainen tasapaino ja äänenvärit ulospäin yleisölle.

Palasin paikalle jo varhain torstaiaamuna harjoittelemaan, virittämään lämmittelemään. Soitimme yhdessä läpi kaikki kappaleet ja suoritimme läpimenon konsertista valo- ja äänimiehen kanssa.

Konsertti onnistui hyvin. Tunnelma oli hyvä ja soitimme rennosti yhdessä, vaikka jännitystäkin oli havaittavissa. Olin myös tyytyväinen omaan osuuteeni; jännitys ei pilannut soittoaani ja pystyin nauttimaan olostani lavalla. Koko levyn soittaminen alusta loppuun oli hyvin intensiivinen ja vaativa kokemus mutta myös erittäin palkitseva. Yleisöä ei kuitenkaan ollut paikalla erityisen paljon, mistä olin hiukan pettynyt.

6 POHDINTA

Ajatus itsenäisestä ja vapaasta toiminnasta musiikkialalla on kokemukseni mukaan kaksijakoinen. Levyntekoprosessi oli erittäin luova ja vailla taiteellisia rajoitteita; itsenäisyys ja nykytekniikan mahdollistama oma tuotanto on siis ehdottomasti hyvä asia. Mutta kun tullaan siihen kohtaan, että levyä pitäisi markkinoida ja saada myytyä, alkavat vaikeudet. Pienen toimijan keinot ovat rajalliset. Markkinointiin ei voida käyttää suuria summia, joten näkyvyys on sattumanvaraista ja kiinni henkilösuhteista. Voidaan siis sanoa, että valmiin tuotteen myynti ei ole todellakaan varmaa. Keikkojen järjestäminen ja yleisön paikalle saaminen on myös haastavaa. Tuloa ei siis voi varmasti saada esiintymälläkään.

Olen jutellut useiden alalla toimivien muusikoiden ja tapahtumajärjestäjien kanssa ja yleisvaikutelma on se, että tapahtumiin on koko ajan vaikeampi saada yleisöä. Ihmiset eivät jostain syystä tunnu lähtevän muiden kuin suosikkiartistien keikoille. Pienten ja tuntemattomien bändien keikat eivät kiinnosta. Onko niin, ettei yleisö halua ottaa riskiä vaan, haluaa varman vastineen rahoilleen? En usko, että kysymys on rahasta, sillä paljon yleisöä vetävät keikat ovat usein hyvin kalliita ja taas toisaalta pienten bändien klubikeikoille pääsee jopa ilmaiseksi. Ihmiset ovat kiireisiä ja vapaa-ajalle halutaan saada takuutulos: kun keikalle kerran lähdetään, riskejä ei haluta ottaa. Radioiden soittolistat korostavat tarjonnan suppeutta, muutamia hittikappaleita toistetaan valtavia määriä viikon aikana.

Levymyynti pienenee jatkuvasti ja levyjä on myös vaikea saada arvioitavaksi lehtiin. Nettiblogien ja sähköisten julkaisujen painoarvo tosin kasvaa koko ajan. Esimerkiksi Åkerblomrörelsen-levyn ensimmäiset arviot olivat jyväskyläläisen lehden ja Washingtonissa toimivan musiikkiblogin tekemiä. Omakustanteena ja itse tehty levy myy oman kokemukseni mukaan 200-300 kappaletta ja menee nipin napin taloudellisesti nolville.

Miten luovasta toiminnasta siis saadaan luovaa taloutta, taloudellisesti kannattavaa? Captain Cougar on pieni toimija, jota ei voi verrata menestyviin artisteihin, mutta miten marginaalibändin sitten pitäisi rahoittaa toimintansa?

Klassista musiikkia soittavat orkesterit saivat vuonna 2010 96 prosenttia orkestereiden valtionosuuksista (Luukka 2011). Tilanne on sittemmin hiukan parantunut, mutta jako on edelleen selvä. Pitäisikö valtiovallan tukea ohjata tasaisemmin kaikelle musiikille, eikä niin voimakkaasti klassiseen musiikkiin? Vai pitäisikö marginaalin vain näivettyä pois? Uutta musiikkia kuitenkin tehdään enemmän kuin koskaan, ja musiikkialalle tulee koko ajan uusia toimijoita.

Teknologinen kehitys on mahdollistanut teknisesti laadukkaan musiikin tuottamisen alhaisilla kustannuksilla. Omakustannejulkaisuja tuotetaan koko ajan enemmän, mutta levyjen kysyntä ei ole kasvanut. (Santalahti & Handelberg, Kiuru 2012.)

Onko tässä siis enää mitään järkeä? Miksi näen valtavasti vaivaa ja käytän vähäisen vapaa-aikani uuden musiikin parissa? Minulle motiivi on sisäsyntyinen; haluan olla tekemässä uutta ja omasta mielestäni hyvää musiikkia. Kutsun toimintaani kuitenkin harrastukseksi enkä työksi, koska en saa siitä palkkaa kuin satunnaisesti ja hyvin vähän.

Se, että muusikko osaa tehdä levynsä itse ja järjestää keikan on täysin välttämätöntä. Itse tekemällä on mahdollista tehdä julkaisuja niin, että myynti kattaa kulut ja toiminta voi jatkua.

LÄHTEET

Cochrane, Graham. 2011. The Glyn Johns recording method. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://therecordingrevolution.com/2011/01/10/the-glyn-johns-drum-recording-method/>. Luettu 20.3.2014.

Laakso, Kari. 2012. Muusikko yrittäjänä. Opinnäytetyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Pop/jazz-musiikin koulutusohjelma. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/42663/Laakso_Kari.pdf?sequence=1. Luettu 6.3.2014.

Luukka, Teemu. 2011. Taidetuet virtaavat varttuneille. Helsingin Sanomat 5.2.2011.

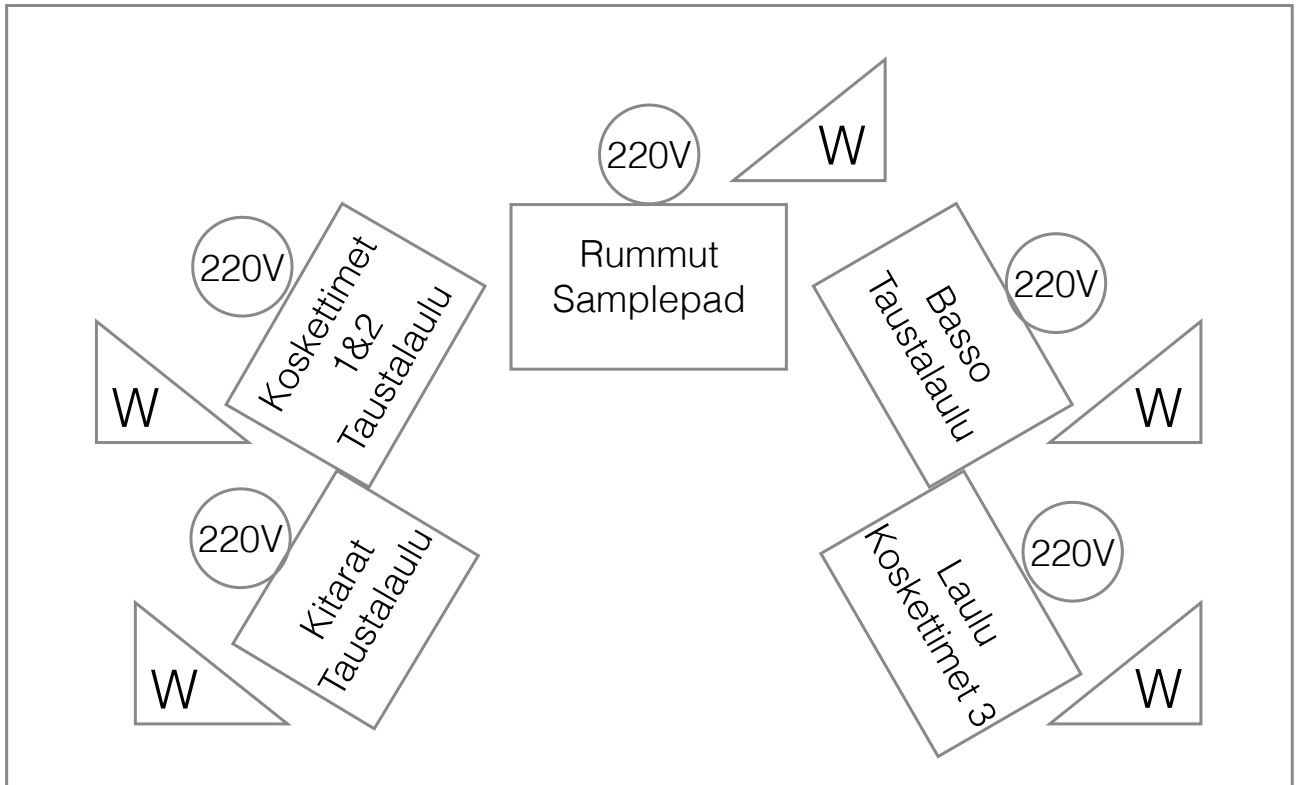
Nissinen, Sami. 2010. Captain Cougar: Of Dreams Long Gone. Soundi 2/2010.

Ramsay, Jean. 2007. Captain Cougar-Chapters. Rumba 10/2007.

Rautiainen-Keskustalo, Tarja. 2014. Taide palveluna ja taide arvonluojana – Musiikin arvosta ja lisäarvosta kilpailukapitalismissa. Tehtävä kulttuurille. Talouden ja kulttuurin muuttuvat suhteet. Toim. Lehtonen, Mikko, Valaskivi, Katja & Kuusela, Hanna. Tampere:Vastapaino. 71-94.

Santalahti, Matti, Handelberg, Jari, Kiuru Pertti. 2012. Musiikkialan ennakointi- ja osaamistarveselvitys. Elinkeino, liikenne ja ympäristökeskus. Www-dokumentti. Saatavissa http://www.consa.fi/sites/default/files/musiikkialan_ennakointi_ja_osaamistarveselvitys_0.pdf. Luettu 5.4.2014.

Ch	Instrument	Mic/DI/XLR
1	Bassorumpu	Mic
2	Snare	Mic
3	Pikkutomi	Mic
4	Lattiatomi	Mic
5	Overhead	Mic
6	Samplepad	DI
7	Sähköbasso	DI
8	Sähkökitara	Mic
9	Akustinen kitara	DI
10	1 Koskettimet L	DI
11	1 Koskettimet R	DI
12	2 Koskettimet L	DI
13	2 Koskettimet R	DI
14	3 Koskettimet	DI
15	Laulu	Mic
16	Taustalaulu	Mic
17	Taustalaulu	Mic
18	Taustalaulu	Mic

Yleisö

